

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Ústí nad Labem

Inspekční zpráva

**Speciální základní škola pro žáky s vadami řeči a Zvláštní škola
pro žáky s vadami řeči, Měcholupy 1**

439 31 Měcholupy 1

Identifikátor školy: 600 023 591

Zřizovatel: MŠMT, Karmelitská 7, 118 12 Praha 1 - Malá Strana

Školský úřad Louny, Poděbradova 634, 440 01 Louny

Termín konání orientační inspekce: 23. - 25. května 2000

Čj.	064 51/00-5022
Signatura	of3nt201

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Škola je umístěna ve velmi hezkém prostředí bývalého zámku, jehož součástí je anglický park, školní zahrada a sportovní hřiště. Má specifické postavení, neboť poskytuje vzdělání žákům s vadami a poruchami řeči převážně ze severozápadní části Česka. Kapacita školy je 55 žáků, dle zahajovacího výkazu bylo vykazováno taktéž 55 žáků. V současné době se v sedmi třídách 1.-5. ročníku speciální základní a zvláštní školy vzdělává celkem 51 žák (27 ZŠ + 24 ZvŠ). V průběhu školního roku přešli čtyři žáci do kmenových škol. Škola dále sdružuje internát, SPC a školní jídelnu. Není zde zřízena rada školy.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení základních (společných) jevů je souhrnné pro oba typy škol, kvalita výuky je pak hodnocena samostatně.

Výuka probíhá podle schválených vzdělávacích programů Základní škola č.j. 16847/96-2 a Vzdělávacího programu zvláštní školy č.j. 22980/97-22. Časová dotace ve sledovaných předmětech odpovídá výše uvedeným vzdělávacím programům, zároveň členění učiva do jednotlivých ročníků je v souladu s učebními osnovami. Plánování a přípravě výuky věnují pedagogové velkou pozornost, pro vlastní potřebu vytvářejí časové a tematické plány, které respektují individuální zvláštnosti žáků i celkové složení tříd. Požadované úkoly jsou pak žákům zadávány v přiměřeném rozsahu a tempo výuky vychází z možností žáků.

Výuku zajišťuje osm pedagogů, z toho je pět odborně a pedagogicky způsobilých, jedna učitelka je pedagogicky způsobilá a dvě nemají požadované vzdělání, ale jedna studuje Pedagogickou fakultu v požadovaném oboru. V současné době jsou na mateřské dovolené tři odborně a pedagogicky způsobilé učitelky. Věkový průměr pedagogického sboru je velmi příznivý 36,33 let. Z celkového počtu hodin je pedagogicky a odborně odučeno 72 %, 23 % hodin je odučeno pedagogicky způsobile a 23 % nezpůsobile. Chybějící odbornost však neměla výraznější negativní dopad na sledovanou výuku.

Výukové prostory odpovídají psychohygienickým zásadám, učebny jsou vybaveny především novým variabilním žákovským nábytkem (jednostolky) a dostatkem dalšího nábytku pro uložení potřebných pomůcek. Třídy jsou po estetické stránce hezké, součástí všech tříd jsou žákovské výtvarné a další práce, velké množství názorných a dalších pomůcek, ale i živé květiny, o které žáci pečují a vytváří se tak přirozený vztah k přírodě. Vybavení školy pomůckami je velmi dobré, vyučující ve výuce prokazatelně pomůcky využívají, zároveň si některé vyrábějí. Při výuce jsou pak využívány jako doplňující i nakopírované materiály. Žáci a učitelé pracují s učebnicemi a pracovními sešity se schvalovací doložkou MŠMT, výjimku však tvoří 4. a 5. ročník ZvŠ, kde jsou k dispozici čítanky bez platné schvalovací doložky (z roku 1981 a 1982).

Organizace výuky odpovídá psychohygienickým požadavkům. Vyučovací čas je efektivně využíván, ve škole nezvoní, učitelky umožňují všem žákům pracovat individuálním tempem, výuku podřizují momentálnímu psychickému stavu žáků, vnímají jejich unavitelnost, ale zároveň využívají i momentální koncentraci pozornosti. Hlavní, třicetiminutová přestávka, je využívána k relaxačním činnostem.

Hodnocení kvality vzdělávání ve třídách zvláštní školy

V průběhu orientační inspekce byly navštíveny všechny ročníky a třídy zvláštní školy. Inspekce se zaměřila zejména na výuku českého jazyka a jeho součástí, řečovou výchovu (logopedickou péči) a další výchovy (pracovní a výtvarnou). Všechny sledované hodiny naukového i

výchovného charakteru byly organizačně i metodicky velmi kvalitně připraveny. Nezbytné organizační pokyny byly žákům srozumitelné, přiměřené věku i mentálním schopnostem. Náročnost učiva, jeho výběr i množství informací bylo přiměřené a korespondovalo s možnostmi žáků. Ve výuce hrála významnou roli empatie učitelek k žákům. Vzdělávání probíhala v nestresujícím, přátelském prostředí. Každá část hodiny byla motivována, žáci povzbuzováni úsměvem i slovní pochvalou. Velké množství názorných, akustických, hmatových a dalších pomůcek podporovalo aktivní výuku, do které se úspěšně začleňovali všichni žáci. Všemi hodinami prolínala řečová výchova a individuální přístup ke každému žákovi. Hodiny naukového charakteru byly pestré formami i metodami práce, učitelky využívaly vhodně mezipředmětových vztahů, motivačních a pohybových her. Dle možností jednotlivých žáků byla rozvíjena slovní zásoba. Široké uplatnění zde našly piktoqramy, obrázkové osnovy, zároveň byl vytvářen prostor, kdy žáci uplatňovali své poznatky z praktického života. Výuka byla vedena věcně i metodicky správně, učitelé mluvili zřetelně a gramaticky správně. V rámci výchov žáci uplatňovali vlastní představivost, úspěšně rozvíjeli výtvarné a pracovní dovednosti, byli vedeni k vytrvalosti a pečlivosti. Učitelé využívali prvků arteterapie a netradičních materiálů (keramická hlína, polystyrén). Vždy byla dodržena bezpečnost a hygiena práce. V řečové výchově se uplatňuje především individuální přístup, skupinová péče pak již méně. S žáky pracují odborníci - logopedi, kteří úzce spolupracují s pracovníky SPC a dalšími odborníky (foniatrie a odborní lékaři ORL). Každý žák má individuální plán, který vychází z počáteční řečové diagnostiky. Řečová výchova je po metodické stránce velmi dobře vedena, uplatňují se zde průpravná artikulační a dechová cvičení, gymnastika mluvidel, zpěv, rytmizace ap. Ve sledovaných hodinách se v plné šíři využívaly dostupné pomůcky.

V závěru všech sledovaných hodin bylo prováděno hodnocení výkonu žáků, které mělo povzbuzující charakter. Ze zápisů v žákovských knížkách je zřejmé, že hodnocení (pouze klasifikace známkou) prospěchu je převážně pozitivní, je oceňována snaha a pokrok a jsou respektovány individuální dispozice žáků.

Interakce a komunikace je založena na vzájemné důvěře, žáci se nebojí komunikovat, učitelé operativně reagují na dotazy žáků, které v některých případech nesouvisí ani s právě probíhající výukou. Žáci mají vesměs pozitivní vztah k výuce.

Sledovanou výuku ve třídách zvláštní školy lze hodnotit jako vynikající.

Hodnocení kvality vzdělávání ve třídách speciální základní školy

Hospitační činnost byla zaměřena na výuku českého jazyka a jeho složky a prvouku s přírodovědou.

Všechny vyučovací hodiny byly připravené a promyšlené, vyučování probíhalo podle předložených časových a tematických plánů, které v plné šíři respektují složení jednotlivých tříd. Tematické plány a zápisy v třídních knihách dokladují plnění osnov. Ve všech zhlédnutých hodinách učitelky dbaly na dodržování psychohygienických zásad, umožňovaly žákům relaxovat i během vyučování, ať již pestrostí činností, či nejrůznějšími odpočinkovými aktivitami (zpěv, hra na tělo, rytmizace, tělovýchovné chvílky).

V hodinách bylo využito značného množství forem a metod práce, vždy tak, aby efektivita byla co největší. Ve třídě, která pracuje malotřídním způsobem (v odděleních podle ročníků), učitelka - přes značnou náročnost takové práce - výborně zvládá střídání přímé a nepřímé činnosti a oběma ročníkům věnuje přiměřené množství času. Celým vyučovacím procesem prolínal zřetel na postižení žáků (logopedické rozcvičky), individuální přístup ke každému žákovi, byla patrná důvěra žáků ke svým učitelkám. Motivace prolínala celým vyučováním,

žáci byli hodnoceni za své výkony průběžně, a to nejen pochvalou, ale i dobrou známkou. Z kontroly sešitů a žákovských knížek vyplývá, že známku učitelky považují za spíše motivační činitel. Vyučující podporují u žáků vzájemnou spolupráci a pomoc. V přiměřené míře se objevovalo rovněž sebehodnocení žáků.

Interakce a komunikace je oboustranně vynikající, z postojů a chování učitelek i žáků je patrný jejich vzájemný citový vztah.

Vzdělávání ve sledovaných předmětech základní školy lze hodnotit jako vynikající.

Hodnocení kvality vzdělávání

Výuka na obou typech speciálních škol probíhá v souladu s platnými učebními osnovami, v optimálních psychohygienických podmínkách. Učitelé vnímají zdravotní postižení žáků, využívají rozmanitých forem a metod práce, mají jasně stanovené výukové cíle. Na žáky kladou srozumitelně formulované a přiměřeně náročné požadavky. Ve výuce využívají efektivně všech dostupných pomůcek.

Celkově lze kvalitu vzdělávání ve sledovaných předmětech hodnotit jako vynikající.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Ředitel školy předložil v písemné formě koncepci dlouhodobého rozvoje. Prioritním úkolem je poskytnout komplexní odbornou péči a pomoc řečově postiženým žákům v překonávání nedostatků řečových funkcí a to formou intenzivní, zejména individuální odborné logopedické péče a tím postupně integrovat žáky do běžných škol. Tento dlouhodobý plán (1996-2002) je pak rozpracován v celoročním plánu školy a dílčí úkoly jsou konkretizovány do měsíčních plánů. Konečné znění celoročního plánu bylo upraveno dle připomínek pracovníků a plán se stal závaznou směrnicí školy (31.8.1999).

Výuka probíhá podle schválených vzdělávacích dokumentů, učivo je rozpracováno do časově tematických plánů, které vyhovují potřebám žáků a jsou v souladu s učebními osnovami.

Škola žákům nabízí nepovinný předmět náboženství a individuální logopedickou péči. Kromě toho žáci navštěvují šest zájmových kroužků, které vedou učitelky.

Promyšlené plánování lze hodnotit jako vynikající.

Organizování

Ředitel školy vykonává funkci od roku 1989, poslední jmenování do funkce na základě konkurzního řízení se datuje k roku 1996. Na vedení školy se dále podílejí tři zástupkyně (pro oblast hospodářskou a ekonomickou, výchovnou a obchodně-provozní). Organizaci školy upravuje vnitřní řád celého zařízení a vnitřní řád školy. Na pracovníky jsou delegovány příslušné pravomoci a vymezeny kompetence, které jsou zároveň písemně dány v pracovních náplních jednotlivých zaměstnanců. Tato organizační struktura umožňuje účinné řízení školy.

Základním poradním orgánem v oblasti výchovně vzdělávací činnosti je pedagogická rada (6x ročně). Ve škole pracuje metodický orgán, který se zabývá pedagogickými otázkami metodického charakteru. Informační systém má svá jasná pravidla fungování a zajišťuje přístup

všem pedagogům k potřebným informacím. Učitelé získávají informace prostřednictvím porad, nástěnek, ale zejména osobním každodenním kontaktem s ředitelem školy. Rodiče jsou informováni pravidelně prostřednictvím sdělení v žákovských knížkách či notýscích, informační tabulí v přízemí školy, písemnou formou a osobním pravidelným kontaktem s vedoucí vychovatelkou. Nedílnou součástí vnějšího informačního systému je konání třídních schůzek (7x ročně). Ochrana osobních dat je zabezpečena před zneužitím. K dokumentaci má přístup pouze ředitel a sociální pracovníce.

Organizace vyučování odpovídá obecně závazným právním předpisům, z psychologického hlediska je pro mentálně postižené žáky výhodou, že ve škole nezvoní, učitelé zároveň respektují délku vyučovacích hodin i přestávek. Třicetiminutová přestávka umožňuje pod dohledem pedagogů relaxovat dle vlastního uvážení žáků.

Škola se významně prezentuje na veřejnosti, zejména v regionálním tisku, pořádáním výtvarných a rukodělných výstav a každoročně velkou akcí „Školní zahradní slavnost“, které se zúčastňují rodiče, pozvaní hosté, ale i další široká veřejnost. Škola se prezentuje i svými webovými stránkami na internetu.

Výroční zpráva poskytuje velké množství informací, má sebehodnotící charakter a řediteli školy slouží v dalším plánování.

Rozhodnutí, vydávaná ředitelem, mají všechny potřebné náležitosti, jsou jednoznačná a konkrétní. Vydaná rozhodnutí se týkají zejména přijetí do školy, ukončení pobytu a přeřazení žáka ze ZŠ do ZvŠ.

Organizační uspořádání a informační systém školy lze hodnotit jako vynikající.

Vedení a motivování pracovníků

Vzhledem k tomu, že pedagogický sbor je velmi malý a ředitel je v pravidelném každodenním kontaktu se všemi členy sboru, je vedení pružné a operativní. Řízení školy je demokratické, ředitel preferuje týmovou spolupráci, využívá jedinečných schopností, odbornosti a zájmů pedagogů při vedení kroužků, ale i při přidělování předmětů. Začínajícím nebo odborně a pedagogicky nezpůsobilým pedagogům je přidělen uvádějící učitel, který poskytuje metodickou pomoc a dále metodik pro výuku řečové výchovy.

Kriteria hodnocení jsou uvedena v interním platovém předpisu, který uvádí i výši odměn a dalších nadtarifních složek platu. Učitelé s nimi jsou obeznámeni. Mezi základní kriteria se řadí úspěšné plnění mimořádného nebo zvlášť významného pracovního úkolu, vedení zájmových kroužků ap. Vždy se jedná o činnosti, které jdou nad rámec základních povinností pedagogů, vyplývajících z pracovní náplně. Systém pravidelného (periodického) hodnocení pedagogů není zaveden. Sebehodnocení školy probíhá pravidelně na pedagogických radách, provozních poradách a prostřednictvím výroční zprávy.

Vedení a motivování pracovníků lze hodnotit jako velmi dobré.

Kontrolní mechanismy

Ředitel školy předložil osobní termínový kontrolní plán, který zohledňuje všechny složky řízení. Kontrolní činnost je rozvržena do jednotlivých měsíců, zároveň jsou vedeny písemné záznamy o provedených kontrolách. Hospitační činnost se provádí také dle plánu, ale tento není vždy dodržen z důvodů řešení neodkladných provozních záležitostí. V letošním školním roce ředitel hospitoval v šesti hodinách, písemné hospitační záznamy jsou datovány, podepsány hospitovaným a uvádějí závěry a hodnocení, popřípadě opatření. Opomíjena zůstává kontrola povinné dokumentace - třídních knih. Kontrolou tohoto dokumentu ČŠI zjistila, že není

zapisována řečová výchova a v dalším ročníku od konce března pak výtvarná výchova. Výsledky ostatních kontrol jsou projednány s pracovníky a v případě porušení platných právních norem jsou vyvozena opatření (napomenutí, snížení osobního ohodnocení, v krajním případě i výpověď).

Kontrolní mechanismy lze hodnotit jako dobré.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy vychází z dobře rozpracované dlouhodobé koncepce, kterou se daří naplňovat. Organizační struktura umožňuje účinné řízení školy, zároveň informační systém je funkční. Pracovníci školy jsou dostatečně finančně i morálně motivováni, iniciativně přistupují k plnění všech pedagogických úkolů, vedou zároveň zájmové útvary. Ředitel školy má vytvořen systém vnitřní kontroly, kdy prvořadým úkolem je kontrola a řešení provozních záležitostí. Formálně je pak prováděna kontrola pedagogické činnosti a povinné dokumentace školy.

Kvalitu řízení lze hodnotit jako velmi dobrou.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

Učitelé za značné podpory ředitele školy věnují pozornost dalšímu vzdělávání. Pedagogové se vzdělávají zejména v oblasti logopedie a řečové výchovy, ale i v ostatních disciplínách speciální pedagogiky. Využívají akreditovaných školicích zařízení, kurzů a přednášek. Na financování některých vzdělávacích akcí se podílí škola i samotní učitelé, neboť cítí potřebu se dále vzdělávat. Poznatky získané studiem pak předávají ostatním kolegům a prokazatelně je ve výuce uplatňují. Přidělené finanční prostředky na DVPP škola zcela vyčerpala.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- rozhodnutí o zařazení do sítě škol,
- povinná dokumentace škol dle § 38a zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních, středních a vyšších odborných škol (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- koncepce rozvoje školy,
- celoroční plán, měsíční plány,
- plán kontrol + hospitační záznamy ředitele školy,
- výroční zpráva školy za období 1998/1999,
- dokumentace žáků - odborná vyšetření opravňující zařazení do speciální školy,
- zápisy pedagogických rad.

ZÁVĚR

Personální, materiálně-technické a psychohygienické podmínky výuky jsou ve škole na velmi dobré úrovni a vytvářejí dohromady vhodné podmínky pro naplňování dlouhodobého plánu rozvoje, zejména v oblasti výchovně vzdělávací. Samotný průběh vzdělávání je pak na velmi vysoké úrovni, učitelé věnují žákům především individuální pomoc, jsou laskaví a v praxi uplatňují nově získaných vědomostí a dovedností, které nabývají v dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, do něhož se aktivně a iniciativně zapojují. Výuka probíhá v přátelském, nestresujícím ovzduší, pestrost metod a forem a vhodná motivace pak vedou k udržení pozornosti a aktivitě žáků. Vzdělávání je v souladu se zvolenými vzdělávacími programy, učební osnovy jsou plněny. Učitelé věnují pozornost i mimoškolním aktivitám, žákům nabízejí šest kroužků, o které je velký zájem.

Řízení školy je promyšlené, operativní a efektivní. V oblasti kontrol je však nutné věnovat zvýšenou pozornost pedagogické dokumentaci.

Finanční prostředky přidělené ze státního rozpočtu jsou čerpány účelně, pokrývají požadavky na základní potřeby školy, ale neumožňují rychlejší modernizaci (aktualizaci) učebnic, a to i přesto, že škola čerpá z dalších zdrojů (fond rezerv).

Na základě zjištěných a výše popsanych skutečností lze celkově školu ve sledovaných oblastech hodnotit jako velmi dobrou.

Datum vyhotovení inspekční zprávy a složení inspekčního týmu

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Erika Bednárová v.r.
Člen týmu	Mgr. Hana Podešvová v.r.

V Mostě dne 1. června 2000

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy:2000-06-08.....

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Alexandr Bednář v.r.

.....

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Dobrý	Negativa a pozitiva v rovnováze, průměrná úroveň
Ještě vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Školský úřad	2000-06-23	064 57/00-5022
Zřizovatel	2000-06-23	064 56/00-5022

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	připomínky nebyly podány